

Vipera latasti

Escurçó Ibèric.

Classe: Rèptils

Ordre: Ofidis

Família: Vipèrids

nombre d'espècies: 2 a Catalunya

Descripció

Serp curta i gruixuda, rarament sobrepassa els 70 cm, encara que n'hem trobat algun individu de quasi un metre a les nostres contrades. Té un cap ample i rectangular, amb el coll marcat i un apèndix nasal ben destacat. La pupil·la sempre és vertical amb l'iris daurat o groguenc i la cua és curta. Les escames cefàliques són petites a excepció de les dues supraoculars. Al centre del cos poden comptar-se 21 fileres d'escames dorsals. La coloració és molt variable, des del gris al bru o vermellós amb una línia dorsal fosca en ziga-zaga.

Ecologia

Espècie d'hàbits diürns, esdevé nocturna o crepuscular en èpoques càlides. L'hem trobat en sòls granítics i calcaris, en zones obertes i també en boscos, bosquines i garrigars, però sembla tenir carència pels llocs rocosos. Manté poblacion poc denses i la seva alimentació es basa en micromamífers, encara que també pot menjar sargantanes, ocells o invertebrats. Sembla que s'aparella a l'abril i pareix fins a vuit cries a l'agost.

Dades d'interès

És l'única serp verinosa de les nostres contrades. El seu verí es moderat i la picada tindrà diferents conseqüències depenent de la mida de l'exemplar i de l'edat i estat físic de la víctima, encara que molt rarament produirà la mort a un home. Les seves poblacions són generalment molt laxes, i sovint la gent la confon amb altres serps. El cas més curiós es la serp d'aigua escurçonera (*Natrix maura*) especie que per defensar-se dels predadors n'imita el disseny i la coloració. La poca simpatia que desperten els ofidis a les persones, els ha dut a formar part de moltes llegendes, generalment negatives. La gent del camp sempre assegura que l'administració o els ecologistes alliberen "des d'helicòpters" escurçons. Aquesta afirmació ridícula sense fonament és corrent per tot el país.

Realment l'escurçó segueix en regressió i sembla que només algun afeccionat a les serps amb molta paciència ha aconseguit criar-los en captivitat algun cop. D'on surten els exemplars per repoblar?

Distribució

La distribució mundial es limita a la península Ibèrica i a les àrees mediterrànies del nord d'Àfrica. A Catalunya ocupa les terres més meridionals i litorals. Podem trobar-lo en ambients mediterranis des del nivell del mar fins als 1150m. als cims culminals de les Muntanyes de Prades (màxima alçada on s'ha trobat a Catalunya). Sembla mantenir una exclusió competitiva respecte l'escurçó pirinenc (*Vipera aspid*), segregant-se en la distribució sobre el territori. En l'actualitat es troba en un procés de regressió poblacional.

Jaume Solé Herce.

Bibliografia

VIVES-BALMAÑA, M.V. 1984 *Els amfibis i els rèptils de Catalunya*. Col.lecció Ventall. Ed. Ketres. Barcelona.

LLORENTE, G., MONTORI, A., SANTOS, X. & CARRERERO, M.A. 1995 *Atlas dels amfibis i rèptils de Catalunya i Andorra*. Ed. El Brau. Figueres.

Foto: Jaume Solé.

Porcellio expansus D.

Classe: Crustacis
 Ordre: Isòpodes
 Subordre: Oniscoidèids
 Família: Porcel·liònids

Descripció

Aquest animal correspon al gran grup dels crustacis. La gran majoria d'espècies d'aquest grup són aquàtiques, principalment marines, així i tot trobem espècies lligades a les aigües continentals i d'altres que han colonitzat el medi terrestre d'una manera total, això sí sempre freqüents en ambients humits. En aquest darrer grup hi trobem aquesta espècie.

El cos, de 5 cm de llargada, està dividit en tres parts: el cefalon; el pereion, que està dividit en 8 segments i el pleon que està format per 6 segments fusionats. Els ulls són sèssils (units al caps directament, sense cap expansió). Tenen un parell d'antènules i un parell d'antenes. El cos s'acaba amb el telson format per diferents expansions. D'aquesta manera el cos presenta una forma deprimida, cuirassada i multisegmentada. Cada segment del cos conté originàriament un parell d'apèndixs que s'han especialitzat evolutivament segons la funció biològica que realitzen (alimentació, reproducció, locomoció, etc.).

La coloració dorsal d'aquesta espècie és blancgrogua a la part exterior dels segments, i interiorment el cos és recorregut per una línia fosca que és trencada per taques grogues.

Biologia, ecologia i distribució

Aquesta espècie és unisexual, per tant trobem individus mascles i individus femelles, de tota manera és difícil diferenciar-los a causa que el dimorfisme sexual sols es pot observar a l'aparell reproductiu. Es reproduïxen per ous que les femelles ponen a començament d'estiu i transporten en una cambra incubadora. D'aquesta neixen les larves, anomenades *manca*, que abandonen la mare i sofreixen diferents mudes fins arribar a l'estat juvenil, i madur sexualment.

Es tracta d'una espècie humícola, sempre lligada a l'entrada de coves i avencs, i també freqüent a les esquerdes humides dels cingles.

La seva alimentació és detritívora, per tant juguen un paper important en el reciclatge de la matèria orgànica que s'acumula al sòl.

La seva distribució geogràfica és reduïda ja que és una espècie que únicament es troba a les comarques de Tarragona i sectors limitrofs de Castelló.

Citacions

Ha estat citat a la majoria de coves i avencs de les muntanyes de Prades. Sempre s'ha trobat a les parets humides de les entrades de les cavitats. Si us endinseu pel cingle calcari que es troba entre el Pic de l'Àliga i Coll de la Mola, al capdamunt del barranc de l'Argentada i recorreu les seves esquerdes us podeu trobar amb algun individu d'aquesta espècie.

Christian Pomares.

Bibliografia

BELLÉS I ROS, X.(1987): *Fauna cavernícola i intersticial de la Península Ibèrica i les illes Balears*. CSIC. Ed. Moll (Mallorca).
 ARMENGOL, J. (1986): *Artòpodes I*. "Història Natural del Païssos Catalans". Vol. 9. Enciclopedia Catalana (Barcelona).
 Foto: *Història dels Païssos Catalans*. Vol. 9. Enciclopedia Catalana.